

**Lvdovici Molinæ, E Societate Iesv Theologiæ Doctoris, &
Professoris, Commentaria, In primam D. Thomæ partem**

Molina, Luis de

Lugduni, 1622

Vtrum æternitas in Deo sit mera duratio realis, an verò includat
negationem. disput 4.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73915](#)

tienda, quam mensura, finita necessaria esse debet. Præterea mensura debet esse quid distinctum à re, cuius dicitur mensura idem namque sibiplus mensura esse non potest, quare cùm æternitas, essentia, atque existentia diuina idem sint, sit, ut unum non possit esse mensura alterius. Ex hac conclusione colliges, non esse necesse omnem durationem habere rationem mensuræ.

Cùm autem audis, mensuram debere esse quid finitum, ne intelligas de eo, quod dicitur mensura ad modum causæ exemplaris, quam non oportet rei metiendæ ad aquari: quo pacto perfectissimum in vnoquoque genere dicitur mensura ceterorum, qua ratione quod aliquid magis accedit ad perfectissimum, eò est perfectius. Hoc namque modo infinita Dei perfectione mensura est omnium rerum: quod verò magis res perfectionem diuinam imitantur, per majorēmque recessum ab imperfectione ad eam quodammodo magis accedunt, eò sunt, ac dicuntur perfectiores. Vnde Dionysius 5. cap. de diuino nominibus. Quia Deo inquit, magis participant, ac viciniora sunt, atque diuiniora, iis, que minus participant. Hoc tamen modo æternitas à Doctoribus citatis mensura diuini esse, nec constituitur, nec potest constitui.

Tertia conclusio. Qui diceret æternitatem rationem habere mensuræ, dicturus esset relationem mensuræ esse ens rationis, rationēmque æternitatis, non secundum rationem æternitatis, sed secundum rationem mensurae completri per operationem intellectus. Hæc patet, quoniam in Deo mensura, & id quod ab ea definitur, idem sunt, neque distinguuntur, nisi vel per intellectum concipientem vnam, vt mensuram alterius, vel certè virtute: ut verò relatio aliqua realis sit, necesse est, ut fundamenta ex natura rei sint distincta. Conclusionem hanc intendunt Ferrariensis & Sylvester: volunt tamen durationem diuinam non esse completam secundum rationem æternitatis, nisi quando formatur rationem mensuræ, in quo audiendi non sunt: æternitas namque absolute quid est: mensura verò relatiæ dicitur ad mensuratum.

D I S P U T A T I O I V .

Virum æternitas in Deo sit mera duratio realis, an vero includat negationem.

Scotus.

Parte af-
firmantem
confirman-

Scotus quodlibet 6. §. restat nunc, In primis stanquam notum supponit, æternitatem ita ad existentiam diuinam pertinere, ut duratio æternæ in Deo idem sit, atque existentia externa. Deinde querit, utrum quemadmodum in Deo infinita intensiva, seu quod ad perfectionem essentiale, est modus realis essentia diuina, eò quod in essentia diuina revera durat latitudine realis perfectionis sine termino, qua latitudo a carentia termini denominatur infinita: ita æternitas sit modus realis & intensus existentia, quasi existentia diuina non solum sit infinita intensiuè ex eo quod continet infinitam perfectionem essentiale, sed etiam quodam modo extensiue, eò quod secundum rationem durationis rationem habeat infinitatem, hoc est, latitudinem realem durationem (ut Scotus vocat) infinitam.

Atque in partem affirmantem, quam non reputat improbatum, citet illud Dionysius 5. capite de diuino nominibus iuxta antiquam versionem, Deus non quodammodo est existens, sed simpliciter, & circumscriptè totum esse accipit in se ipso, & præaccipit propter quod dicitur rex seculorum. Et subiungit,

A *Ipsæ est esse existentibus, & ipsum esse existentium, & existens ante facula, ipsæ est enim auctorum, qui est ante facula: quibus verbis innuere videtur, in existentia diuina esse infinitatem durationum ex natura rei, tamquam modum realem ipsius existentiae iuxta sensum paulò ante explicatum.*

In partem vero negantem, quod in existentia diuina non sit infinitas durationis tamquam modus realis existentiae, sed æternitas solum addat supra existentiam & durationem diuinam, in qua non sit talis modus, negationes desitionis, & successionis, & dependentie ab alio, qua significantur particulis illis à Boëtio adhibitis in definitione æternitatis, videlicet, *interminabilis, tota simul, & perfecta posse*. Argumentum primò ex ipsam definitione, in qua sola particula, *vita*, qua pro existentia viuentis accipitur, est quid reale, ac positivum: cetera vero particulae significant negationem.

Secundò, quoniam quemadmodum, si Angelus in nihilum redigeretur eras, non haberet alium modum realem in sua existentia indubitate, & tota simul ab eo, quem haberet, si duraret in æternum, sed solum durare in æternum adderet negationem definitionis: ita si per impossibile durationem diuina desineret, non haberet alium modum realem ab eo, quem habet numquam desitura: ergo æternitas, qua importat durationem numquam defuturam, non dicit aliquem modum realem in duratione diuina, quasi ibi detur latitudo durationis infinita, sed solum addit supra durationem negationem desitionis.

In hanc secundam partem inclinat magis **Scotus**: quare ad dictum illud Dionysij respondet, solum voluisse, Deum habere existentiam incircumscripam, & infinitam intensiuè, quia habet infinitam perfectionem existentiae, qua eminenter continet existencias rerum omnium, tam quæ actu existunt, quæque esse possunt, non tamen voluisse assertere in existentia diuina dari aliquam latitudinem durationis. Idcirco autem in 1. Dionysium dixisse, Deum esse auctum aevorum, & regem seculorum, quod cum duratione & existentia ipsius pugnat ex natura rei omnis desitio, quae non pugnat cum durationibus aequaliter existentes aliarum rerum non vero quod crederet, in duratione diuina talis latitudinem durationem esse constitueret.

Quid tamen verisimilius credendum sit, explicabo duabus conclusionibus. Prima est. Sicut totum hoc, scilicet ens infinitum, forma iter significat, & addit negationem finiti, quæ in ipsa entitate, cui conuenit, fundatur: ita æternum, formaliter significat durationem, & addit omni ex parte absolutam interminabilitatem, ut ita dicam, hoc est, negationem termini, ac desitionis, tam actu, quam potentia, & tam secundum se totam, quam secundum quodlibet sui. Atque huiusmodi interminabilitatem explicitat Boëtius per tres illas particulas, *interminabilis, tota simul, & perfecta posse*.

Secunda conclusio. Sicut entitas, ac perfectio, diuina, quæ quoad finitum negationem accidentia, dicitur infinita, habet latitudinem sine termino, ratione cuius fundat negationem finitatis, quam formaliter significat infinitum: ita duratione diuina habet latitudinem durationem sine termino, quæ fundat negationem prædictæ terminabilitatis.

Conclusione haec contradicit illi parti, in quam Scotus inclinavit: eam tamen acceptam in sententi, in quo eam explicabo, reputo magis consentaneam dictis Sanctorum ac veritati, digniorēmque attributo diuino, de quo disputationem, quam sit pars in quam propendit Scotus.

Pro

In nega-
tem argu-
mentatur
primo.

Scoti sen-
tentia.

Prima con-
clusio.
Æternum
formaliter
significat
durationem.
& addit
omnimodum
termini ne-
gationem.

Secunda
conclusio.
Duratio di-
uina, in se
habet uniu-
ers latitudinem
durationum
infinitam.

*perfectionis
laetudo
quid.*

Pro cuius rei intelligentia sciendum est. Scotum non ad eum sensum admittere in entitate & perfectione diuina latitudinem infinitam, quasi in ea cernantur partes: id enim pugnaret cum simplicitate diuina, neque in mentem cuiusquam Theologii cadere potuit: latitudo namque perfectionis posita est præstantia, excellentia, atque ut ita dicam, valore cuiuscumque naturæ, quæ præstantia ac valor potest esse maior, vbi pauciores sunt partes, & sumimus, vbi nulla, sed summa simplicitas, vt in Deo cernitur. Ut ergo natura angelica perfectione essentiali ac entitativa superat naturam humanam, & quaecumque aliam corporalem, non quod magis composita sit, maiorēm latitudinem partium habeat, sed quod simplicior multò cùm sit, præstantia tamen ac valor entitatis ipsius longè excedit præstantiam & valorem rerum corporearum: ita natura diuina simplex atque indivisibilis omnino, ut entitatem, perfectionem essentialiem, ac valorem infinitum habet, ita infinito etiam interum superat perfectione essentiali atque entitativa res omnes creatas. Hæc ergo quantitas valoris, quæ coniuncta est cum summa, omnique ex parte perfecta simplicitate ac indivisibilitate, appellatur ab Scoto latitudo infinita in entitate & perfectione diuina.

*Scientia di-
uisa infinitum habet
in qua in-
finitum per-
ficiens, in
cuiusquam
imperato-
ri infinito
non habet
sumum.*

Sciendum est deinde, neminem negare in quoquo attributo diuino esse infinitam perfectionem à nobis explicatam, quam Scotus intensuam appellat: sed controveriam in eo tantum esse possum, utrum quemadmodum scientia diuina omnino indivisibilis, ac simplicissima in se, præter illam latitudinem atque infinitatem, haberet etiam aliam, quæ dicitur infinita extensio, comparatione rerum scitiarum, quatenus una simplicissima cognitione diuina non minus infinitas res scitas penetrat & comprehendit, quam si infinite ponerentur cognitiones, quarum singula singulis rebus seipsis respondent: ita etiam in eternitate atque duratio diuina, præter latitudinem perfectionis infinitam, detur alia, quæ, ut duratio, vñitè complectatur omne tempus, seseque extendat ad vñitè coextensum infinito tempori vero, vel possibili imaginatione: an verò id non habeat, quatenus talis duratio, sed quia ex sua natura habet, ut nulla potestate definire ac deficere vñquam possit, eò quod à nullo alio dependeat.

*Eunatas
habet ter-
ritorium du-
raturum, in-
finitum, pas-
tum exi-
funt re-
pri ligati-*

Scotus inclinat in hanc secundam partem proxime explicatam: prima verò nobis videtur veritatis, ac dictis sanctorum Parrum consonantior, magisque cum dignitate attributi diuini, de quo disputationis, consentiens. Etenim quemadmodum scientia diuina, non per aliquam negationem adiunctam, sed per seipsum, retenta simplicitate, habet extensionem ad infinita obiecta, de quibus possunt esse infinita scientia creatæta duratio diuina, non per aliquam negationem adiunctam, sed per seipsum, quæ talis duratio est, haberet ut coexistat & correspondeat infinitæ durationi successione imaginaria, in qua esset tempus infinitum, si moueretur ex eternitate, duraretque in eternum. Quare sicut scientia diuina vñitè habet in seipso latitudinem infinitam comparatione rerum obiectarum: ita duratio diuina vñitè habet in seipso latitudinem infinitam comparatione temporis infiniti, quod complectatur, & cui, indivisibilis ac tota simul, correspontet tota tempore, & tota singulis partibus, ac instantibus illius. Duratio ergo diuina, ut prior negationibus, quas ex natura sua fundat, haberet, quod complectatur

A omne tempus, illique toti duratione sua individuili respondeat, ac groinde ex sua natura ante negationes habet latitudinem infinitam durationum explicatam: nō verò habet à negationibus responderet toti tempori, quamvis si non esset id, cui convenirent negationes illæ, toti tempori non responderet: sicut si homo vim ridendi non haberet, rationalis non esset, neque homo. *Euum vero licet durationis sit individuum, ac tota simul, ut inferius vñ debimus, quia tamē, quod coexistat tanto, tel tanto tempori, habet ex eo, quod esse angeli cōtinuo influxu tanto vel tanto tempore à Deo conferatur angelos, ac conferuerit, dicendū est, non haberet latitudinem durationis, ut habet eternitas: sed coexistentiam tanto, vel tanto tempori prouenire ex eo, quod desinere non possit, Deo toto illo tempore conferente angelicæ naturæ idem omnino esse in- diuisibile.*

B Ad primum ergo argumentum, quo Scotus partem negantem confirmat, dicendum est, Boëtium adhibuisse in definitione negationes illas: *Cum quod simplicia, de quorum numero est eternitas, consueverunt definiti per negationem, ut hoc articulo ad primum tradidit D. Thomas: tum etiam quod eternitas, ut à nobis concipitur ac significatur in hac vita, præter durationem dicat. Omnis ex parte absolutam interminabilitatem, quæ negatio quædam est in duratione diuina fundata ac reperita, ut dictum est. Cū enim in hac vita conceperemus non possimus attributa diuina, quo ad id reale, quo sunt propria Dei, inde fit, ut attributa Deo, & creatis rebus communia, qualia sunt durationes, scientia, substantia, &c. adiunctio negationis, quæ à Deo remouemus imperfections rerū creatarum, efficiamus ea Deo propria, ut quæst. 2. ad finem articuli tertij explicatum est.*

D Ad secundum neganda est similitudo: si enim durationis diuina desinere, haberet alium modum realis ab eo, quem reuera haberet, neque esset eadem durationis, sed alia alterius rationis. Quemadmodum si homo facultatem ridendi non haberet, utique non eandem essentiam, quam haberet, sed aliam alterius rationis haberet.

ARTICVLVS II.

Vtrum sit Deus eternus.

*R*IMA conclusio D. Thomæ est. Deus est eternus. Eam probat, quoniam quod est immutabile omnino, ita ut ex se sit, neque incipere poterit, neque desinere possit, aut aliquo modo variari, eternum est immo maximè ac propriissimè eternum: Deus autem est huiusmodi, ut quæstionibus praecedebibus est demonstratum: ergo non solum est eternus, sed etiam propriissime ac maximè eternus. Est etiam de fide eadem conclusio, ut patet, quoniam evidenter colligitur ex ipsa Dei immutabilitate: quæstione autem praecedente ostendimus de fide esse, Deum immutabilem esse omnino. Idem patet ex illo Psalmi 101. Tu autem idem ipse es, & anni tui non deficient. Vbi radicem eternitatis premisit, dum dixit: Idem ipse es, id est, es immutabilis, & ob id anni tui non deficiunt. Idem constat ex illo Concilio Lateranensis 2. cap. firmiter, de summa Trinit. & fide Catholica. Vnus solus est verus Deus, eternus. Atque ex illo symbolo Athanasij in Concilio Florentino approbat, *Eternus Pater, eternus Filius, eternus Spiritus sanctus.*

G 4 Secunda

*Euum lati-
tudinem du-
ratiuum nō
habet, ut
eternitas.*

*Ad primum,
pars negans
confirmatur.*

*Prima con-
clusio.
Deus est e-
ternus.*